

I = INTERVIEWATOR; R = RESPONDENT

D.I. - Miner

I: Ne poți spune numele, data și locul nașterii?

R: D.I.

I: Profesiile părinților dumneavoastră erau legate de minerit?

R: Nu...era casnici

I: Agricultori?

R: Era agricultori

I: Da

R: Și s-o dus...când am avut 7 ani jumate o murit mama

I: Dumnezeu s-o odihnească!

R: Am avut 9 ani, o murit și tata...

I: O tragedie deci...o...

R: Am rămas trei, neamuri am avut și după mamă și după tată...dar totdeauna când dai de greu se înlătură oamenii, neamurile și...și o trebuit să mă duc slugă

I: Așa...povestiți-ne

R: M-am dus slugă, servitor la oameni și am cătat de oi primăvara, după aceea de animale...ce o avut vaci și diboli până într-un timp...am ajuns la anii...13 ani...și am făcut 5 ani de slujit că așa s-o spus atuncea....servitori...servitori era la oraș, la țară era slugă...

I: Da...da...da...

R: O zis un bătrân cătă mine...era bătrân la noi unu G.A....,Măi coptile, n-ai vrea să ai și tu un ban? Să meri undeva să lucru la 13 ani?"...aicea...mâncare...mă punea pe două scaune...aista văd că-i tapițat da era scaune di cele de scândură...punea două lângă olaltă și îmi punea un de-aista....că atunci se punea căpuș...se punea haină...punea pe scaune și unu la cap și unu pe mine...apoi de o plouat acasă....ăăă...afară, de-o trăznit, de-o fulgerat...nu mi-o dat altele...cu acele haine...de multe ori mă sculam de pe sub masă...era acolo...o trecut ăia 5 ani...cu greu cu...și o zis omu ăsta cătă mine....și m-o dus la IFET...IFET-ul era în Baia Mare, de la Policlinică un pic mai încolo...birourile mari la județ...cole...m-o dus acolo la plevașcă, era pleva din vârful muntelui până jos era...meri lemnele cu apă, nu ca acuma să meri până lângă mașină...m-o dus la plevașcă și am stat o săptămână...acolo era cu apă...două scânduri, una dedesubt, două de alături și venea apa și cu lemnele de acolo până jos, era 7 kilometri și acolo erau oameni tineri de aiștia, copii...cu un cârlig, horog așa îi spunea...apăi când cădea lemnul de acolo din plevașcă trebuia să-l pui înapoi iară...câteodată se făcea cum se spunea atuncea, hop...venea un lemn sucit

I: creștul

R: și dădea în scândură acolo, delelalte venea se oprea și se făcea hop și-apoi trebuia să le iei să dai drumu la cela cu ciotu cela mare și le puneai celelalte de pe jos...și sărea apa pe tine, tăt erai...o trecut o săptămână...o fo cam grea...după slujit o săptămână de asta...se dădea magazin...magazinul mâncarea...se dădea cei 5 kile de făină de porumb....5....se dădea 2 kile de brânză, se dădea 2 kile de slănină...slănina era așe...cum tăia porcu...o ducea acolo...slănina de multe ori...ce să mănânci în pădure? Mămăligă...atuncea se zicea tocană

I: Asta...mă scuzați...asta era rația pe o lună?

R: Poftim?

I: Pe o lună era rația?

R: Nu...nu...nu...pe o săptămână

I: Pe o săptămână

R: Pe o săptămână îți dădea cele 5 kile de făină, 2 kile de brânză, 2 kile de slănină...asta era hrana pe o săptămână...de luni până sâmbătă...aceie luni...sâmbăta merem acasă...fiecare...sâmbăta merem acasă și pe luni veneam iară înapoi cu...coșu în spate, nu era poșete și cum amu...merem cu coșu în spate, veneai la magazin...acolo era jos cum meri cătă Cavnic, magazinul...tătă lumea stătea acolo și...în pădure era baraca unde lucram la fabrica de cherestea...acolo era câte 75-80 de oameni cu paturi suprapuse și apoi am făcut o săptămână la plevașcă, după o săptămână...fost-o C.M....dacă stați aci în Baia Mare ați auzit de el...o fost prim curator la biserica care eu am fo 40 de ani curator....Sfântul Mniculaie, lângă Teatrul de stat...lângă Turnu lu Ștefan

I: Da, da

R: Aia-i biserica Sfântu Mniculai, rămasă din numele lui C.M....și săptămâna asta am făcut-o la plevașcă, pe ceie săptămână o venit la mine „Măi copile hai încoace...” am mers în altă parte și i-am scos altă hârtie și am scos iar alimentele cele și am mers la Punctu, așe s-o spus Punctu mecanizat, o fabrică de cherestea era acolo...și acolo am țâpat de la 13 ani până la 20 și am mers în armată...am țâpat acolo...era punctul debaraca unde erau oamenii, era 10 metri mai încolo era Punctu mecanizat...pe-acolo trecea și plevașca...și-am țâpat acolo până la 20 de ani...la 14 ani am ajuns șef de echipă la 70 de oameni...la 14 ani

R: Țăstea tătă care venea de lemn...o venit timpul să mă duc în Armată...mi-o venit ordinul, m-am dus...atunci era Raioane, Raionul Târgu-Lăpuș...o fost trecută plasa, Plasa Mănăștur județul Satu Mare era pe timpuri, după aceia apoi o venit iară Raioane și ...am aparținut de Târgu Lăpuș...M-am pregătit valiza și du-te...3 ani de zile...la Securitate în Turnu Măgurele...

I: Când ați venit din armată...

R: După ce am liberat...trei ani de zile

I: Ați venit înapoi la IFET?

R: Nu...după ce am venit un an de zile am mai stat la IFET

I: Așa

R: Banii o fo puțini

I: Așa...

R: Mi-i trebuit și mie să mă însor...părinții n-am avut nici eu nici soția...

I: Viață grea

R: Și...ne-am adunat...ne-am....C.M. dacă era...totdeauna...,Iftimie îmbracă-te că merem până la fete dincolo"...era baraca fetelor la IFET când era ...baraca femeii...era și femeii măritate acolo lucra...că n-avea unde face bani, nu era ca acuma...și merem acolo la fete sara că mai venea de prin pădure oameni....de la femeii...și merem acolo și am dat de fata asta...tată lumea era pe sobă de 2 metri jumate soba de lungă, fiecare cu crățițuca ei...ce făcea, ce aducea de acasă...ce făcea de acolo și să mănânce și să...și când am văzut-o că mănâncă pâine cu apă...de la magazin se dădea și zahăr...dacă ai vrut să scoți ai scos un kil de zahăr...să faci...cafea....sau dacă ți-ai adus lapte de acasă...dacă...cine o avut animale...,Cum de aceie mănâncă numa apă și cu pâine?"...mi-o explicat celelalte care era din satul Negreia, lângă Baia Sprie

I: Da...da...da...

R: dincolo...de la Șișești acolo sub Mogoșa

I: de la Șișești în stânga

R: Mi-o explicat că n-are pe nime acasă...n-are mamă, n-are tată...și ea stă la o mătușă...stă la o mătușă de-a ei acolo, ce o avut copii și o luat-o și pe asta dacă o murit mă-sa și....tată-so s-o dus în război și n-o mai venit altu...și am văzut-o și...dacă am fost...mai aduceam mâncare din...mai pe parcurs, mai târziu, aduceam mâncare din Cavnic, mâncare făcută gata de la Unitatea Militară care o lucrat Flotația

I: Da, da, da...o fost...Și ați cunoscut-o pe soția dumneavoastră, v-ați căsătorit...

R: Am vorbit cu ea, am văzut-o...era drăguță, era...da...o ținea o mătușă a ei, dormea pe cuptor, paturile erau ocupate, era...nu atunci ca amu câte 7, 8, 10...30 de camere câte într-o casă...erau cameră, erau vreo 3 paturi, bătrânii, fată...2 fete alt pat, un fecior alt pat...asta unde să se culce? Pe cuptor...cuptorul era din...să face...făcea pâine și mălai...mălai mai mult că pâine numa la Paști și la Crăciun...atunci...și de acolo am vorbit cu ea „Măi fată ia..."...avea...era tânără, avea 17 ani...cum n-ar fi vrută să se ducă, să iasă de acolo...ea trebuia să spele vasele, ea trebuia să le facă toate...că n-o fo din casă de acolo...celelalte...ferea Dumnezeu de necazuri că...și așa că o trecut nu chiar un an de zile și am făcut nuntă....din Trestie....știți unde-i Trestia?

I: Ăăă...aș vrea să ajungem la minerit că totuși îi mai...îi importantă....

R: Să sai mai încolo...

I: Da, da ...OK...bine, bine

R: Și apoi așa că am ajuns și m-am dus în mină...când m-am dus în mină

I: Cine v-a îndrumat către mină?

R: Cineva o zis către mine „Mă aicea la IFET îs banii puțini...meri în mină”. M-am dus în mină și m-am angajat acolo, era unu D.Ș. care era eroul Cavnicului, era un maistru...da era ingineri care nu conduce cum o condus, la el în Sector o fost tăt fruntași...Sectoru 4

I: Așa

R: Am ajuns la el...m-am angajat acolo la el am ajuns și...o trebuit să fac școala de mineri că așa o zis „Mă trebe să faci școala de mineri că no...” am făcut școala de mineri un an de zile, ieșeam din mină și mă duceam la școală...nu în tătă zâua, era două-tri zile pe săptămână. Am terminat școala de mineri, am ajuns...

I: Liceul de aci din Baia Mare?

R: Ce, școala?

I: Da

R: Nu, nu...în Cavnic

I: Era în Cavnic?

R: Era în Cavnic școala de mineri acolo

I: Aaa...am înțeleș

R:...ieșeai din mină și intrai în școala de mineri

I: Da, da, da

R: Școală de mineri, școală de artificieri, asta era mai cu gradul mai mare...ai făcut școala de mineri și faci și de artificieri să lucrî cu exploziv, că atuncea îți trebuie acte, exploziv, capșe...cu...armament...asta îi armament

I: Da...da..

R: No am făcut școala de mineri, am fost repartizat într-o echipă la perforator...acolo o fost un miner bătrân și eram câte 2-3 de aeștia tineri...venea și ne arăta aiasta, aiasta, aci...perforezi așe, așe, așe, așe...și de acolo am tot învățat până ce am ajuns singur, am ajuns eu și mi-o dat doi oameni și am făcut șef, ajuns șef

I: Șef de echipă

R:...de echipă, șef de echipă...până mai târziu apoi am fost șef de brigadă

I: Da...

R: Și ăsta când am ajuns șef de echipă aveam 2 oameni, era la abataj cu înmagazinare...ducei 2 metri în sus, minereu ăsta care cădea de acolo, pușcai...îl slobozăi pe o gaură în jos și acolo lua vagonu și îl ducea mai...până ajungea la Flotație...era...manevrele astea era cam multe

I: Da...da..

R: De acolo duceai, de aici cu roaba până la rostogol...răsturnai în rostogol, alta și alta...aveam 2...că așe era, era brigadă complectă...echipă complectă, pardon. Miner și doi ajutori.

I: Și vagonetarul?

R: Da...și apoi până pe parcurs, apoi s-o făcut brigăzi, era brigadă cu...filonul era...de ce-am mers în colo...am găsit filoane mai late, mai late...de ce o ieșit Cavnicul fruntaș pe țară? Că am avut filon de 24 de metri...filon bogat nu numa...nu filon numa

I: Da, da

R: Din toate...din aur și până ce...la cupru și la zinc și la toate...tot...la Cavnic era de toate...de toate o fost...Am ajuns acolo, am făcut abataje...că abataju care să vă povestesc de...am avut 5 mașini, perforatoare....5 mineri pe schimb...eram șef de brigadă, dintre aeștia era locomotivă cu mecanic cu tăt pontat tăt la noi, golea o sută de vagoane dintr-un loc, se golea atâta...dacă o fo lat, era de 12 metri atunci filonu acolo...bogat, bogat...bogat și-n flori de mină...și până l-am scos acolo...am acoperit toate minele din Maramureș, noi Cavnicul...era în fiecare lună căpătam premiu, te suiei 7 metri în sus...merei de jos 50 de metri până la cela orizont de sus...dacă goleai 100 de vagoane acopereai toate minele din...Săsarul, Nistru, Ilba...era filonul atât...de 7...care o fo de 10 țenti...ziceaeu n-am fost acolo...am avut detașați mineri de la toate minele astea și de la Baia Sprie am avut la noi, da de la Cavnic n-o fi nicăieri detașați...de la Băiuț am avut, de la...Groșii Țibleșului...și acolo o fost mină la Groșii Țibleșului...o fost pe la Răzoare ceva mină nu știu ce...aceie 9 Mai...așa că o fost 12 mine atuncea în Maramureș...dar cea mai bogată după aceia o ajuns, după ce s-o făcut Șuioru..era bogată și era în cariere și ăsta....da nu era bogată așa ca Cavnicul în toate înglobat...de aci, din ăsta ai scos toate ce o trebuit...dintr-o bucată de piatră...acolo o fo și aurul și argintul și...cupru și...alamă și tot...tot era

I: Câți ani ați fost șef de brigadă?

R: Flotația noastră...nu învingea...trebuie...am alimentat și Flotația centrală, noi Cavnicul...până s-o făcut tunelul

I: Tunelul da...

R: Cavnic-Baia Sprie, venea mașinile pe acolo, mașină lângă mașină.....la silozuri...turnai în mașină și venea la Flotația centrală...când s-o făcut...cineva cu capul mai...hai să nu merem noi pe aici cu drum...atâta...cheltuim atât...facem o, o galerie din Cavnic până în Baia Sprie și o fost la Baia Sprie, mere mașinile, nu mai venea la noi...și acolo era silozurile și minerul care venea din Cavnic

I: Am înțeles

R: Altele...cei mai important să vă...?

I: Câți ani ați lucrat ca șef de brigadă?

R: Ca șef de brigadă? 24...

I: 24 de ani...

R: Da...

I: Deci câți ani ați lucrat efectiv în subteran?

R: Era bine de aduceam și hârtiile cele ce ți-am adus să vi le aduc...să le vedeți...hârtiile cu aici...

I: Da, da, da. Știu că mina Cavnica a fost mină erou

R: V-am spus....v-am spus...pe când ieșeam afară mai lucram și pe la Sfatul Popular...pe ici, pe cole...am fost șef de bloc, la blocul 5 lângă Sfatul Popular în Cavnica...de acolo am fost la blocul al doilea, acolo am avut numai ingineri, profesori...și eu am fost cel mai mare, eu am fost șef de bloc...eu am fost miner și toți erau...acolo era V.N...era inginerul C., era inginerul C....profesori...doctorul C....eram 24 pe o scară, era 2 scări...eram 48 de...într-un bloc, și-am fost șef de bloc...am fost dincolo șef de bloc, am venit aici...pe când am venit în Baia Mare...am avut copii

I: La pensie ați venit în Baia Mare?

R: Am avut copii în Baia la școală...și am avut fata la Ansamblu Maramureș...

I: Da...

I: OK...Ne referim acum la mină mai mult...Care erau condițiile de muncă în subteran? În mină?

R: Grele

I: În ce sens?

R: Nu grele, foarte grele...foarte grele...atuncea era...nu era...de multe ori am ieșit din băi...și oamenii ieșeau din ziua de Paști din biserică...unii oameni care...o foarte grele da banii se dădea...ai muncit, se dădea banii...nu pot să zic...nu aveai atâția da...aveai...nu ca și în aste locuri de muncă...era loc de muncă, era minerit, ai avut unde să muncești la mină dacă ai vrut...ai avut mină, flotație, în Cavnica vorbesc de ea...venea mașinile, după ce s-o dus mașinile de pe la țară, venea până în Trestia, era mașină, ducea minerii pe schimbu 1, schimbu 2, schimbu 3...La mine o fost șef de sector D.Ș., maistru fruntaș pe exploatare și pe județ, cel mai...la el sectorul în tăta luna era fruntaș...la el Paștele...cum fiecare o avut Paști da...atuncea nu era...mare lucru că...Paștele, Crăciunul și Rusaliile, aeste tri care mai mare era sărbători, oamenii la sectorul 4 sărbătorea acasă în ziua de Paști, în ziua de Crăciun și în ziua de...a doua zi ...

I: De Rusalii

R: Da...Anu, cât o fost anu de mare pe duminică, 10 oameni...vedeți că vine Crăciunul, veniți în mină și să dați minereu...alte sectoare era acasă duminică...da noi merem în mină și dădeam vagoane, dădeam minereu pentru ziua de Paști...noi aveam acoperită ziua de Paști și ziua de Crăciun...era...dat...pus tot acolo

I: Am înțeles

R: Și...odată...nu o dată, de multe ori am avut scandal mare...era patru sectoare, sectorul 1, 2, 3 și noi eram ultimul 4...de ce D., de ce la D.Ș. poa să steie oamenii acasă să beie în ziua de Crăciun...și umblai la colinde și umblai...ăștia trebuia să meargă în ziua de Crăciun...și apoi să vă explic și cu asta care o fost că...s-o desființat apoi ziua de Crăciun și ...mers tăta lumea la

colinde, dimineața trebuia să meri în băi...Dumnezeu îi unu singur pentru că indiferent ce nației ai...ce este îi un Dumnezeu sus în cer...eu așa am învățat și așa știu și cu asta mă duc la moarte....la 86 de ani...când Dumnezeu mi-a lua zilele...o fost în ziua de Crăciun sectorul 1, 2, 3...sectorul 4 liber tăta lumea....o venit un om, unu din Bloaja, unu M.S., o umblat toată noaptea la colinde, în ziua de Crăciun o venit în....la mină, sa n-aivă nemotivat, să n-aivă lipsă...o venit și barăm dacă o venit...să fi pusă colo jos să...steie acolo...o fo prezent da să nu prea lucre nimic...s-o dus să facă ceva în suitor că era într-un suitor...și o făcut loc la un lemn, ajutoru s-o dus și-o făcut lemnu jos....suitoarele era cu...armezii cu scări, cu

I: Cu tropane, cu scări

R: O făcut un tropan jos și l-o legat și trăgea cu troliu de sus din suitor...ca să nu-l ducă pe scări, era greu de...când o ajuns la 40 și ceva de metri o zis că era...mai avea vreo 10 metri și ceva să spargă în cela orizont deasupra că din 50 în 50 era orizontele...când o fost să puie mâna pe lemn să tragă în scară și să puie în suitor, s-o dus înaintea lemnului, 40 de metri...când o ajuns jos i s-o băgat capu în el până aici în corp...de acolo...domnilor...sunteți tineri și mândri, Dumnezeu să vă deie sănătate și bucurii...așe ca cum ar fi a tuna sau a fulgera...nu mai o fost...sărbătorile o fost sărbători...pentru toată lumea

I: Nu s-o mai lucrat sărbătorile

R: În ziua de Crăciun, în ziua de Paști, în ziua de Rusalii...aeste era cele mai mari...no...dacă eu mi-am făcut planul în tăta săptămâna...nu merem nici a doua zi...da am fo pontat...și așa că o fost niște lucruri de la D.Ș. maistru...la cele sectoare era ingineri, era inginerul Ridea, era ingineru Giulavu, era Scobea la altu...sectoare...sectoarele productive, sectorul care era cu locomotive, cu transport, cu astea era alt sector...și așa că s-ar putea spune multe și...multe de...

I: În ce an s-o întâmplat asta? Mai rețineți?

R: Dapoi de când m-am angajat acolo și până ce am mers în pensie...

I: Nu, nu! Când s-a întâmplat accidentul? În ce an? Accidentul cu tropanul?

R: Cu ăla...ăla nu rețin...nu rețin...s-o întâmplat, s-o dus, s-o băgat...

I: Mai știți...

R: Da când l-o scos de acolo o fo băgat capu în ele că el s-o dus cu capul în jos...așa 40 de metri de acolo...în stâncă de piatră ...nu s-o dus în pene, nici în fân....s-o dus în stâncă de piatră și lemnu o venit după el și...s-o băgat capu în el...de-abia l-o scos de aici ni....M.S., era însurat în Plopiș...Făurești...din Bloaja...Bloaja...știți...cel mai mare oraș din țară de la noi...câte căsi? 19 căsi era...Na acolo era....o fo bine și îi bine și acuma că de multe ori s-o făcut drumu....că de la noi din Trestia îi 9 km până în Bloaja și...

I: Da...da...

R: Acolo o fost vă explic și de ăsta de...călugărul cela care...

I: Revenim la minerit...revenim la minerit...Mai...munca îi grea, condițiile sunt grele...ați...erau accidente...

R: Nu grele...foarte grele

I: Foarte grele

R: Foarte grele

I: Erau dese accidentele? Ce le cauzau în principal? Care era cauza principală a accidentelor?

R: La mineri, la oameni...amu fiecare, era și locuri de muncă era piatra mai...unele locuri era mai după, era întâia, era a doua...care era mai slabă și acolo căta fiecare miner.....„Mă merem pe filonul cutare”...dacă putea să meargă, nu era după el nu era după mine...șeful de sector el...ai terminat lucrarea asta te-ai dus...filoanele Iosib...ăla era primul lângă puț...Iosibu...vorbesc căta Gutinu...Iosibu, Kelementu, Gutinu și Cristofor...în partea asta, în iastalaltă parte dincolo era filonul Gheorghe, Sfinții, Parascheva...cum...între ultima care era acolo....așe...apoi pe care eram...partea asta era mai...era Sfinții, era filonul, piatra mai slabă...puteai da mai multe găuri...puteai face altfel lucrarea, rupea și piatra iar când ai ajuns pe Kelement unde am avut abataju ceta de 12 metri...filonul de lat cu 2 guri de rostogoale...și pe dreapta și pe stânga...venea două locomotive și încărcă de acolo ca să pot lucra sus...că dacă o pușcat ceialți...eram pe trei schimburi...când aștia, s-o terminat abatajul ăsta...am fost câteva luni de zile...trebuie să nu lucre nime în Baia Mare...de la o mină...atâta minereu am avut acolo...și apoi minereu...totdeauna se alegea ...1 metru 50 era cel mai slab...

I: Da

R: Da de la 2 metri, 2 metri și ceva filonul vorbesc....filonul de lat...și apoi era filoanele din...adică locul de muncă din 50 în 50 de metri...abataj...din 3 metri, din 3 metri în 3 metri era gură de rostogol, înainte de aiestea...trebuia să faci înaintarea

I: Da...

R: Nu puteai mere cu abatajul pe viu așe...unde era...era piatră...și trebuia să faci înaintarea, te-ai dus cu înaintarea...cea mai grea muncă care am socotit-o eu și o socotit-o mulți oameni și mineri...jompa...

I: La puț...adâncire puț...

R: Mulțumesc, mulțumesc...ai mers în viu....ai mers în viu, ești în jos...da trebuia să perforze două perforatoare...și cea mai grea și cea mai periculoasă, aici ai dat gaura...ai văzut o sârmă de asta...de nu amândouă....o rămas o gaură stată...dară dacă acolo n-ai văzut gaura, o pușcat și trebe să numeri seriile de la zero...da nu băga zero niciodată acolo jos...de la zero și pân la 18 era numere pe fiecare cablu...ce mi-ai dat amu? Ce număr mi-ai dat? 4...5...ca să cânte în serie...să nu gândim tăt deodată că era unde era capse momentane că așe se spunea...într-atât...brrrrr....ei ceta nu exista să nu rămâie o gaură stată sau cine știe cum că...și acele o fo făcute de oameni și de capsele și...că capsa ai băgat-o în patron

I: În dinamită

R: În dinamită, astralită...astralita împrăștie, dinamita rumpe...dura...care era dinamită...și era de multe ori am avut numa patronu de dinamită, restu era astralită...apoi sufla găurile,

rumpe...nu rumpe...de multe ori era...porjece...că așa îi spunea rămânea jumătate gaura afară...îs multe, îs multe

I: În jomp...au fost accidente de astea cu gaură stată?

R: Fost...

I: Da...

R: Fost accidente..că acolo n-ai știut niciodată, ai curățit după ce s-o pușcat...doi mineri o perforat, încărcai frontu și l-ai tras...nicicum n-ai putut să...că era distanțiere la capse...puneai unui și puneai tri și să poți număra...că mere...de multe ori mere în serie...

I: da...

R:...așe 1, 2, 3 până la 18...o rămas o gaură stată...n-ai avut de unde să o știi...la părete, la mijloc...la unde...era profilul mare...când ai curățit acolo, după ce-ai curățit minereul...ai curățit tăte acolo, ai tras cu chibla sus...și l-ai trimăs, l-ai pus în vagon...n-ai avut de unde știi, ai spălat cu furtunul, te-ai apucat la perforat...ai dat 20 de țenti, ai dat 50...ai dat 1 metru de gaură...și o ajuns sflelderul la capsă...capsa o explodat...i-o sărit...tot...tăt l-o făcut bucăți...o fost oameni nu unu...doi...o fost oameni mulți care s-o întâmplat cu găuri state...cu o pușcat la gură de rostogol și n-o apucat să...o pus pe piatră ca să poată scoată minereu din gura de rostogol și când s-o scoborât jos o venit explozivu de acolo că...trebuia să-l pui ci pământ...n-ai cum să...acolo îi o piatră

I: Să-l lipești. Trebuia să-l lipești

R: Îl lipeai acolo, dinamita, două patroane ...un patron, depinde cum îi piatra...lipeai acolo și te duceai la vreo 20 de metri să ți-l tragi...n-o apucat a mere...scoborâ de acolo și o...în vagon, l-o făcut și vagonu tăt bucăți și l-o făcut și pe om...Cât timp am fost...până când am venit în pensie...o fost multe, Dumnezeu m-o ferit...chiar m-am gândit și azi noapte...stând...Dumnezeu m-o ferit și n-am avut nici o ...zgârietură atâta...n-am avut și-o fost locuri de muncă periculoase de multe ori...periculoase, foarte periculoase...dar m-o ferit Dumnezeu, n-am avut...totdeauna...prima dată trebuia eu să controlez...găurile state prima dată și după aceea copturile să vadă care unde...ai tras tot jos, ai curățit, ai dat cu apă?...spargi aesta și apoi te pui la perforat...

I: Da...

R: Sunt multe de povestit, nu multe...foarte multe...care ar fi fost...și o fo nu greu, foarte greu...ai intrat o pușcat ceia acolo, tu...trebe să intri pe dincoace...o pușcat pe schimbu unu...tu trebe să intri pe schimbul doi...dincoace la alt loc de muncă, de acolo gazele s-o dus...că gazele tăte...

I: Îs mai grele ca aerul

R: Mai grele da...te duceai acolo, pe când o ajuns...o fost și așe, pe când o ajuns acolo o mai cântat câte-o gaură...Dumnezeu...dau dracu...o fost multe care n-o mers tăte găurile...trăgeai cu explozoru...băgai reufori aicea...atunci mai demult o fost mască, puneai la urechi...după aceie trebuie să tragi și după aceie lansat manivela ceie trebuie să-ți bagi capu ca să-ți bagi

degetele în urechi, de aia am zis să...n-audă...trage 100 de kilograme de exploziv...gândește-te dumneata un patron, unu singur de dinamită să vezi ecoul lui și sunetul lui...dapoi 100 de kg...că de multe ori te gândeai că ți se ridica așa de jos ...și nimeni n-avea...că eu aveam școala și de artificieri...și o trebuit să-mi trag găurile eu...artificierii mergea la ceialalți care...eu trebuia să-mi trag găurile, eu trebuia să mă duc înaintea...la fiecare eu suiem pe scară în sus și să-mi controlez să mă uit să văd prima dată de găuri state....și după aia cu cuptoritu...cu furtunul cu apă...că speli prafu și să nu fie că...apoi cu barosu spârgeai și...încărcai...luai perforatorul și îl duceai...unde perforăm...aici...tu perforezi...50 de metri...trebuia să îi spui la fiecare miner unde să perforeze și ce să facă și să nu dai steril

I: Da, da, da...

R: Nu trebe...filonul o fost atâta tu să dai găurile...deci era o vorbă tot la mineri că pe steril mere mai bine sflederu, că era mai slabă roca ca și la filon...Am avut om din Brazilia sau de unde o fost? Trei luni de zile, pentru experimentare la noi, pentru burghie...o venit...și totdeauna trebuia să vină după ce era locul de muncă amenajat tot, numa să perforăm...și apoi venea și băteau o gaură...scoteai burghiul...venea cu șubler și măsura uzu...cât s-o uzat la gaura asta de 1 metru 50, sau de un metru...cât ai dat gaura...

I: Da...

R: Am avut...E. către mine...de ați de directorul E.

I: Da sigur

R: Mo chemat la el „...vezi că îți dau un om, să nu-ți bați joc de el să nu...”...Nu mi-am bătut joc de nimeni, nu mi-am bătut joc de familie..de oameni străini...E...eu din toată brigada asta o fost venită un ordin din care nu trebuia, nu puteai să fumezi în mină...

I: N-aveai voie

R: Și o avut de multe ori și-o bătut joc de mine unii dar ăia din exploatare, începând de la portat mă cunoștea toți....după atâția ani de zile și îmi cunoștea numele de D.I...mi-o băgat prin buzunare, eu nu m-am controlat...mă îmbrăcam în vestiar și luam hainele pe mine și merem...pe când ajungeam la puț era control și afla câte o țigară două în buzunar la mine...așe mi-am luat să por vorbi cu dumneavoastră că amu mi-am făcut...

I: Vaccinul...da da...bine...OK...

R: Amândouă...le-am făcut...no și...era așe că eu nu...sâmbăta, în fiecare sâmbătă un pachet de țigări la D.I...am avut într-un timp peste 100 de pachete de țigări acasă...acasă...am avut necazuri cu soția prin spital am fost...de aceea s-o și dus din lume asta...o omorât-o diabetul...când le-am dus la doctor...că de unde ai țigările astea ...aduce de acolo și apoi mă tot chema directorul că cum îi cu străinii și...era străin și un talmaci lângă el...că nu știam eu limba lui și el a mea...totdeauna ce...de ziceam ceva sau...Le-am făcut un lucru care nu l-o făcut nime...în România...la aceia și la aceia și la alții că nu numa aceia i-am avut pentru experimentare...pe când i-am...am pus locu de muncă da că așe avem ordin...protecția muncii...am copturit, am verificat găurile state, am verificat tot...și apoi am bătut conducta să

vie sus..când o venit prima dată...când mi-o zis de unde îs...vreau să mă laud poate...o avut laudă și am văzut și premiu în fiecare lună...oamenii mei primea premiu și...

I: Da..

R: Am trimes un om jos la puț...adu o scândură uscată de brad...una aici și una la spate și le-am pus niște pietre aici și aici...și aici le-am pus scândura și să steie ceia doi acolo...și noi perforam fiecare miner...patru perforatoare...când ai terminat gaura te-ai oprit și venea el și măsură cu șublerul...cât s-o uzat...atât...scris în caiet...și când le-am făcut aceie, banca ceie, o ieșit afară și nu s-o...n-o făcut baie, s-o dus direct la directorul...la E. atunci când era...și i-o spus la tălmaci și tălmaciu să-i spuie la...o zis că o fost în multe mine în România și în alte țări că era pentru experimentare...așe nu i-o făcut nimeni gestul care i l-am făcut eu...pe scândură uscată să stai...să stai tu pe piatră sau să stai în picioare...toată ziua...amu când lucrezi îi una...dar când faci...așă că eu am fo...am avut laudă și acolo...apoi m-o lăudat , o ieșit directorul de după masă...o venit și mi-o strâns mâna...„D. zice ai o laudă din sute”...m-am gândit că îi bine, îi om străin, dar dăi cât se poate cinste și omenie că aceie s-o dus din lumea asta domnule, s-o dus...nu mai este cinste și omenie, nu mai este în familie, cum să fie la oameni ...la vecini vezi că sunt vecini ți-ar scoate ochii, ți-ar face...de ce ai tu așă...apoi neamurile nu vorbesc că..așă că...îs multe, îs multe de...ce am avut....pentru aesteia am avut...în fiecare lună am luat premiu...în fiecare lună era atuncea când erau ...cel mai mult era...eu luam 500....era câte 150, 200...la oameni, la minerii care era acolo așa...vă rog să mă mai...

I: Ne interesează foarte mult pe noi ca Muzeu de Mineralogie povestea florilor de mină. Ce știți despre ele? Florile de mină de la Cavnic

R: Florile de mină?

I: Da...le-ați văzut acolo în subteran? Le-ați descoperit dumneavoastră unele din ele?

R: Pot să spun multe...n-am avut loc de muncă...anii care i-am făcut acolo, n-am avut un loc de muncă ca să nu am graiț...

I: Care a fost cel mai frumos? Care v-a plăcut dumneavoastră cel mai mult?

R: Mie mi-o plăcut tâte, eu am și amu vitrină...am vitrină de flori care domnul director de aci o fost la mine în casă și...și amu i le-am dăruit la fecior...și amu într-o zi mi-o dat cineva telefon că ar veni până la mine să vadă florile...nu...zic flori sunt la muzeu...de văzut...la mine îs de cumpărat dacă vrei să cumperi am...whavelit, am bournonit, am tetraedrit...care nu era oriunde...Whavelit-ul...

I: Numa la Cavnic a fost

R: Mulțumesc

I: Unde l-ați descoperit? Unde l-ați găsit?

R: Pe Kelement

I: Pe Kelement...știți și...

R:...pe filonul Kelement...filonul Kelement, acolo am găsit...și dacă ai vedea...atâta o bucată...i-am dat, o dus doctorul B. din Cavnic, că era doctor de animale și de....mere în fiecare an 3 luni de zile în America...și o venit la mine să-i dau să ducă cu el să vadă...i-am dat unu acela era...ce este amu...ca cireșele...negru...așa un...cum îi scaunul acela așa un fel de crem...și mai...și albă da ca cireșele....cu 3 cireșe de celei-am dat o bucată și s-o dus cu el în America...o ajuns în America, B....și le-o dăruit la cineva acolo...și ăla „domle, zice, da este de astea la voi în România?” „Da”...nu la tăta lumea....Dumnezeu mi-o dat...n-am avut un loc de muncă, un loc de muncă să nu am graiț...cuart, barită, stibină...apoi whavelit, bournonit, bournonitul îi

I: Da..da...pătrat așa

R: Nu...stai...cum îi ceie de la ceas

I: Cheița da...

R: Așa...tetraedritul îi triunghiular

I: Unde ați întâlnit tetraedrit?

R: La Cavnic, eu numa la Cavnic am lucrat

I: Da...da...pe ce filon? Ne interesează localizarea așa...

R: Filonul Kelement

I: Tot pe Kelement?

R: Filonul Iosib...pe Sfinți

I: Nu, nu...zic de tetraedrit...unde o apărut? Pe care filon?

R: Tetraedritul pe Kelement numa

I: Pe Kelement

R: Pe Kelement

I: Și rodocrozitul ăla frumos...ăla roz, unde o apărut? Pe ce filon?

R: pe Iosib

I: Pe Iosif?

R: Pe Iosib...și pe Sfinți...

I: Pe Sfinți?

I: La Cavnic a apărut și aur nativ că vorbeați de aur...ați văzut aurul nativ la Cavnic?

R: Da...da...

I: Aur, aur...pe ce filon?

R: Dar în cantitate mai mică...da...

I: Da unde? Pe ce filon?

R: Pă Iosib, pe Sfinți, pe Sfinți era în bruhai...

I: Așa...

R: Era bruhai așa de...

I: Da...da...

R: Unde mai era aur? Pe Gheorghe...o luat D/Ș/ de pe Iosif nord...și m-o dus pe Gheorghe, șef de brigadă...„Mă te iau de acolo”...că acolo pe Iosib pușcam astăzi am avut câteodată, nu totdeauna, am avut numa câte un loc de muncă...eram numa io singur cu di ajutori și pușcam și mâine veneam și când coptuream pica numa florile...„Și te-ai pune de aici...” D.Ș ăsta...„Să nu tăt duci florile”...că nu exista zi...I. să n-aivă floare...îi dădeam și la el, îi dădeam și la D., Dumnezeu să-l ierte c-o murit acuma...

I: Da...

R: Și la ceialalți, la E. când o fost director și...nu duceam numa io să duc...dar...cum îi omu ai mânca tot numa tu ce-i mai bun și...așe...și-apoi te-oi pune să nu mai duci flori...eu...gura mea...ca și cum o zis cela că „gura mea plăcintă-i place”... gura mea am zis către ele „ de mi-i pune aci...era pe platou la mină, de aci dacă mi-i pune să perforez, și de aci ți-oi scoate flori”...i-am băgat un cuțit în așe...zice „îi duce tu”...M-o luat de pe Iosib nord, din capăt de la 32 cum se spunea atuncea în mină și m-o pus pe Sfinți, șef de brigadă la un abataj...am pușcat astăzi, am pușcat mâine...pe al treilea zi o ieșit un graiț...și când o ieșit oamenii...„da de unde mă?”...„de pe Sfinți”...domle...cât am am terminat abataju cela...graiț...zi de zi graiț...graiț cu flori, cu tot felu de flori, o fost și ametist, o fost barită, o fost barită atâta de late frunzele...

I: Ce culoare?

R: Barita îi mai...și neagră, o fo barită neagră...am avut barită

I: Pe tot Sfinții? Pe filon?

R: Da...barită așa mai roșcată un pic, am avut barită albă...stibină...o fo la Cavnic, care stibina era la Baia Sprie și Băiuțu mai mult

I: Da

R: Băiuțu era cu

I: Mai groase

R: Dacă ați văzut cu aia lată...gândeai că îi...că o zis cineva că o văzut la mine că am făcut schimb...cu unu din Băiuț că de la noi nu era de aceie....ametist, acela era cam rar, am și de acela...și acele era late...ceie...la Băiuț și am zis „mă de unde?”

I: Da, da

R: ...o zis unu cătă mine că când am avut timp să pilesc ...că așa era, gândeai că ai dat cu pila...le-ai ascuțit așa....stibina de Băiuț

I: Da, da

R: Puteți să mă întrebați cât, Dumnezeu mă cuprind și am fost acolo...v-am spus....unu filon, unu...ca să nu am graiț pe el. O mers alții cu deschidere și n-o avut nimic și când am mers io și am făcut susrupturi și am făcut abataj....da de unde o ai...de cutare...Sfinți aveam mai mult ame...nu, nu ametist...gips

I: Gips

R: Gips...era gips de multe ori așa mare, era gips era și pe stibină

I: filonul Stibina

R: O fo stibină și la Cavnic....și cu gips și cu astea era câte 2-3 feluri, am mai prădat multe că am dat...soția o fost bolnavă ani de zile...începând tăte spitalele din Baia Mare, Cluj....

I: Le-ați dat la doctori

R: București...trebuia să tăt duc și să dau și să fac...am adus...în București

I: Ce a însemnat mineritul pentru dumneavoastră domnu D,?

R: Țsta ni...altceva nimic...sănătatea se duce că era minerii bătrâni cu silicoză și da...luai salariu mai mare ca și oriunde în alte părți...când ai luat 1000 de lei atuncea era cu miile nu cu milioanele...amu cu banii nu mă pot obișnui...un leu îi 100 sau...1 milion cât îi acuma...ăștia...baniiăștia care îs acuma...

I: OK

R: Când luai salariu 7-800-1000, 1000 de lei era bani buni...când ai mers cu 100 în alimentară apoi n-ai putut aduce acasă tăt...dacă ai mers cu 100 de lei, acuma meri cu 5 milioane și vii într-o plăsucă mică....banii, valoarea lor, valoarea lor era cu mult...cu mult...cu mult...că primeai 100 de lei premiu...gândeai că ai primit nu știu ce...era mineri bugăți...aduc aminte și asta...era mineri care mai modifica plicu când lua salariul...în familie...la mine...Dumnezeu m-o ferit, eu veneam cu plicu și puneam pe masă la familie, la femeie, la copii și...dacă mi-o trebuit...eu am făcut...am luat bani de acolo și m-am dus...

R: Alocația, după ce-am avut copii, am avut alocația, era de multe ori că de la unele luai alocația că avea nemotivate...2-3 zile, 1 zi...D.I. am oamenii aicea tăți...merem la...când colo m-o pârât oamenii din brigadă că pe cela l-am lăsat două zile acasă sau 3 și pe cela nu l-am lăsat...că în fiecare zi lipsea câte unu...,bade D. am de cosât un pic...am...de făcut o clăie...am să mă duc cu femeia la spital...”...năcazurile că toate vin la...oameni pe cap...și eu...Dumnezeu mi-o dat, de fiecare mi-o fo milă...și s-o dus și m-o pârât și o venit D...eram pe Iosib sud de la puț un pic mai încolo...și o venit la mine cu Secretarul de Partid și cu Președintele de Sindicat...,Danciule ești pârât că nu lucră cu oamenii cu tăți nici într-o zi”...eu nu făceam pontajul la maistru...D. îi am pe tăți...2 era acasă...da și aceia tăt la mine era pontaj...o venit și s-o dus...pe când o ajuns în capăt, doi o lipsit de acolo...dacă mă vedeți vă uitați așe la mine cum am fost, m-am descurcat...,Pe unde ați venit?” „Pe la puț”...,Ați văzut doi oameni acolo care aduc lemne? Aceia îs de la mine”...nu era de la mine că aceia era în Regie pontaj...da...m-o chemat D/...și el o folosit din țuica ceie și din lucrurile care aduceau oamenii care îi lăsa, acasă...și m-o chemat „Vezi când ieși să ieși pe la mine pe la birou” și apoi mi-o spus...,mă zice ești pârât de

oameni...oamenii....faci bune la om și nu aștepta bine, așteaptă rău” că așa îi oamenii și-o fost de când îi lumea și va fi cât îi lumea....pe cela l-am lăsat două zile acasă și pe asta numa una că așa o fost viața, n-ai putut...te-o pârât...s-o dus acolo și-o venit ăștia la mine....Da m-am descurcat...oamenii ceia nu era la mine în pontaj...da...vorbele...când am venit la puț...„Mă unde lucrați voi?”, „Păi ducem lemne”...că era angajați noi...nu știa ei cine li-i maistru....cine...oricine vă întreabă spuneți că lucrați la D.I....și ei nu lucra la mine, lucra la sector...unde o trebuit lemne o dus colo de la puț...Domnu să vă ajute! Ce mai...

I: Atât...

R: Mai...aveți

I: Nu...

R: Îi gata?

I: Noi vă mulțumim foarte mult domnu D. pentru interviul care ni-i l-ați acordat...

R: Domnu...

I: O experiență de viață deosebită...

R: Am făcut și acuma în ziua de astăzi am oamenii care nu le-am vrut răul și unii mi-o vrut răul de multe ori...m-o ferit Dumnezeu...v-am spus, nu-s zgâriet la un deget...totdeauna am ținut MPS-ul cum se spunea atunci....cu fiecare...aveți grijă...locul de muncă îi de aci până acolo, îi al tău...mineru ăsta îi aci...să ai grijă cu ranga...când auzei să nu se întâmple ceva...că dacă de se întâmplă ceva...răspunzi categoric tu sângur pentru că...tu trebuie să-ți controlezi locu de muncă...unde lucri, nu vine directorul, nu vin eu...eu nu pot să...și ei aveam perforator ...la Baia Sprie, la Șuior, la astea...șeful de brigadă numa mere în control, n-avea perforator...la noi la Cavnic toți șefii de brigăzi era la perforator...nu are așa să umbli din coace în colo....așa că îs multe...de povestit și multe...dacă ar trăi...de ar trăi...

I: Mulțumim încă o dată și multă sănătate domnu D.

R: Dumnezeu vă deie sănătate, bucurie...că asta îi...dacă ai sănătate ai de toate și...să-ți deie Dumnezeu bucurie în familie...

I: Mulțumesc mult

R: Că dacă ai bucurie în familie...e bună mâncarea orice

I: Așa-i

R: Erau oameni bugăți atuncea că v-am spus că modifica plicurile...luai plicu cu salariu și merei mai încolo și ăla lua de acolo bani și îi punea valoarea ceie...și pe când...pe vreo câțiva i-am prins io...și i-am zis „Mă, nu ți-i ție oarecum așa....nu de familie...de ăla de sus care ne comandă, Dumnezeu”...tu să te pui pe tine....eu îmi ieu de aci banii din buzunar și să mă duc să beau și...spui....mă...m-am dus și am băut o bere...am băut o țuică...banii mei că io i-am făcut....da nu să-i...în plic să...să nu mai fie....

I: Da...așa-i

R: Dacă astăzi n-ai fo la lucru...alocația n-ai avut-o pe luna ceie...

I: Așa-i... **Mulțumim încă o dată**

R: Eu am avut, anii aeștia i-am avut tăți. Doamne ajută

I: **Doamne ajută!**